

FANØ UGEBLAD

UPARTISK - UPOLITISK - AVERTISSEMENTSTIDENDE

TORSDAG D. 17. NOVEMBER 2011 · NR. 43

Stod Æ Kåver et andet sted i gamle dage?

Undervejs i arbejdet med genrejsningen af sømærket Æ Kåver har mange haft den formening, at det har stået betydeligt længere mod øst oppe på Kåverbjerget. Myten eller erindringen herom kan være opstået af, at der oven over Geodætisk Instituts fikspunktblok i mange år stod et pejletårn i træ med et timeglasformet signal i toppen. Dette tårn kan ved en overfladisk betragtning minde om Æ Kåver.

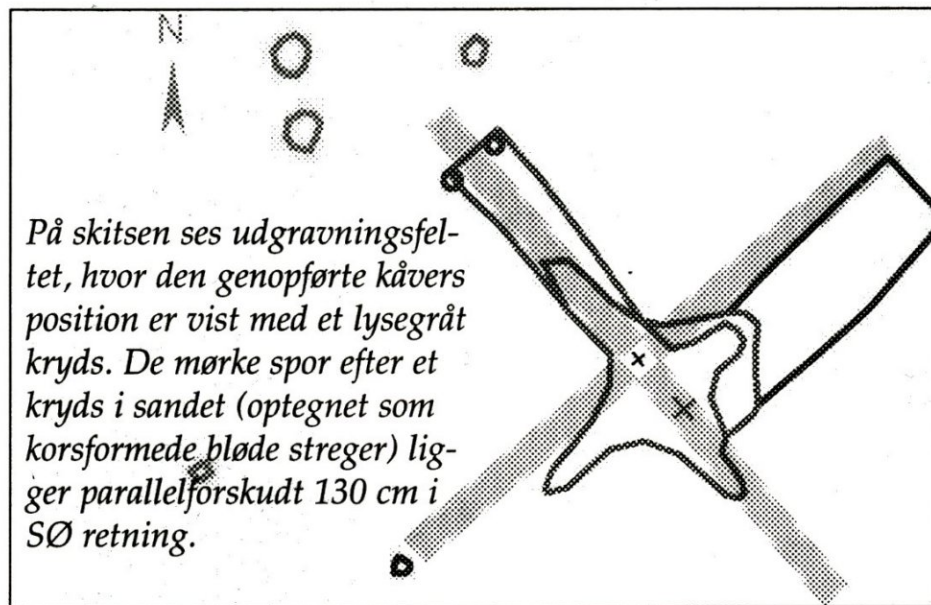

På dette foto, der er taget i retning mod øst-sydøst, og som er taget umiddelbart efter at Æ Kåver væltede i en efterårsstorm i 1935, ses det væltede sømærke i forgrunden. Bag det ses – nærmest som en hvid tallerken i græsset – Geodætisk Instituts fikspunktblok i beton. Oven over den er rejst pejletårnet med det timeglasformede signal. Afstanden mellem pejletårnet og Æ Kåver er omkring 40 meter. Yderst til højre ses desuden Geodætisk Instituts granitpostament, som ligesom fikspunktblokken anvendtes til triangulering og kortlægning af Danmark.

Da alle godkendelser for genrejsningen af Æ Kåver var på plads, bad vi i Sønderho Havn Støtteforening arkitekt Torben Mahler om at kontakte landinspektør Mogens Lang Nielsen fra Landinspektørerne Syd I/S i Esbjerg med henblik på at afsætte den oprindelige position. Lang Nielsen tog derfor kontakt til Kort- og Matrikelstyrelsen, som i sin tid både har opmålt positionen for de to trigonometriske stationer og sømærket. Lang Nielsen fik oplyst positionen af KMS og blev orienteret om, at den gamle opmåling kunne variere med en usikkerhed på 1 meter. Lang Nielsen afsatte på baggrund heraf den opgivne position for sømærket med en jernpæl på Kåverbjerget i september 2010. Det er på denne position, at Æ Kåvers centrum nu er placeret ved genrejsningen i oktober 2011.

Væsentlige arkæologiske fund

For at få mest muligt at vide om Æ Kåvers oprindelige fundamentkonstruktion og andre historiske forhold bad vi museumsinspektør Steen Frydenlund Jensen fra Sydvestjyske Museer i Esbjerg om at være behjælpelig med en arkæologisk undersøgelse. Lejlighed bød sig den 27. oktober, da Bjarne og Rasmus Brinch skulle fjerne vegetationen og de øverste lag af klittoppen for at gøre plads til de nye betonfundamenter. I det lyse sand aftegnede der sig konturerne af et mørkt kryds, foruden rester af lodrette befæstelsesstolper. Centrum for den mørke aftegning i sandet og den af Lang Nielsen opmålte centerposition viste sig at ligge med en afstand på 130 cm i retning NV-SØ. Den arkæologiske undersøgelse bragte i øvrigt en del rustne jernnagler fra trækonstruktionen og enkelte jdepotteskår for dagen. Det vil alt sammen kunne ses i en lille udstilling ved indvielsen den 27. november.

På skitsen ses udgravningsfeltet, hvor den genopførte kåvers position er vist med et lysegråt kryds. De mørke spor efter et kryds i sandet (optegnet som korsformede bløde streger) ligger parallelforskuet 130 cm i SØ retning.

Den nyopførte Kåver står hvor den oprindelige stod

Da det således nu gennem den arkæologiske undersøgelse er dokumenteret, at Æ Kåvers oprindelige position og den afsatte position ligger meget tæt på hinanden, kan vi konstatere, at afsætningen er korrekt inden for den måleusikkerhed, der var gældende da den oprindelige Kåvers position blev opmålt. Med andre ord: Det ny sømærke – Danmarks ældste fra 1624 – står igen, hvor det sidst faldt i 1935.

Per Hofman Hansen

Historisk konsulent og tovholder for Kåvergruppen
Sønderho Havn Støtteforening